

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психології і туризму

Кваліфікаційна робота
на тему: «Етнотуризм в Канаді: історія і сучасність»

Допущено до захисту

«___» _____ 2023 року

здобувача вищої освіти групи Т 01-19
факультету туризму, бізнесу і психології
освітньої програми
Туристичне обслуговування
за спеціальністю 242 Туризм
Лагутіної А. М.

Завідувач кафедри психології і
туризму
доктор психологічних наук,
професор
Бондаренко О.Ф.

Науковий керівник:
кандидат історичних наук, доцент
Гедін М.С.

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕТНОТУРИЗМУ	6
1.1. Понятійний апарат дослідження.....	6
1.2. Етнотуризм як спосіб вивчення історії власного народу і його місце в структурі туризму.....	11
РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕТНОТУРИЗМУ В КАНАДІ	16
2.1. Історико-культурні передумови етнотуризму в Канаді	16
2.2. Географія етнотуризму в Канаді.....	19
2.3. Динаміка українського етнотуризму в Канаді	25
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕТНОТУРИЗМУ В КАНАДІ	28
3.1. Проблеми розвитку етнотуризму в Канаді на сучасному етапі	28
3.2. Стратегія розвитку етнотуризму в Канаді і особливості її реалізації.....	34
ВИСНОВКИ	39
РЕЗЮМЕ/ RESUME	43
ДОДАТКИ	49

ВСТУП

Актуальність дослідження. Взаємозв'язок між етносом, державою та процесами глобалізації стають одними з важливих проблем сучасного життя суспільства. Конфлікти і напруження на ґрунті міжетнічних та міжконфесійних непорозумінь у світі та їхнє запобігання в Україні потребують уваги суспільства, держави, міжнародного співтовариства. Взаємодія процесів етносоціалізації, регіоналізації та глобалізації у кожному регіоні, кожній державі має свої особливості. А «запит на толерантність, що стає все помітнішим, зумовлений значною мірою зростанням нетерпимості, нетолерантних тенденцій у спілкуванні між людьми, які відрізняються расовим, етнічним походженням або поділяють відмінні світоглядні цінності. Необхідність формування у громадян держави та світового співтовариства політичної культури, яка ґрунтувалася б на засадах демократії та почутті толерантного ставлення один до одного, спонукає до пошуку шляхів вирішення цієї проблеми.

Етнотуризм є надзвичайно важливим для розвитку національної культури та економіки нашої держави. За рахунок розвитку етнотуризму і відвідування нашої держави іноземними і вітчизняними туристами відбувається фінансове поповнення в міські та державні бюджети нашої держави, а також розширюється зайнятість населення в сфері обслуговування. Етнотуризм сприяє вирішенню соціально-економічних проблем регіону, створює сприятливе макросередовище, що проявляється в розширенні зайнятості населення у сфері обслуговування, формуванні додаткового заробітку, стимулюванні розвитку інфраструктури, зокрема транспортних комунікацій, зв'язку, мережі торгівлі, засобів розміщення, закладів харчування тощо.

Етнотуризм нині знаходиться в центрі туристичної діяльності як у світі, так і в Україні, оскільки викликає неабиякий інтерес у споживачів туристичних послуг. Етнотуризм дозволяє як іноземним, так і місцевим

туристам ознайомитися з етнічними багатствами країни, формуванням нації, її унікальними культурно-історичними та національними традиціями. Етнотуризм перегукується з ностальгічним туризмом, і в цьому аспекті моя тема дуже актуальна, вона пов'язана з етнічними ресурсами українців, які зараз проживають в Канаді, тому це цікаво для українців, і для канадських українців – як в Україні, так і в Канаді.

Ця тема часто згадується в сучасній літературі, але проблематика українського етнотуризму в Канаді ще не розроблена детально. В умовах взаємних українсько-канадських туристичних обмінів, які особливо посилюються останніми роками і зростатимуть у майбутньому, тема набуває не лише наукового, а й практичного значення.

Метою дослідження є аналіз є етнічного туризму як способу міжетнічної комунікації в Канаді, що сприяє формуванню демократичної політичної культури та толерантності в суспільстві.

Для досягнення поставленої мети сформульовані наступні **завдання**:

- розкрити теоретико-методичні основи дослідження;
- проаналізувати етнотуризм як спосіб вивчення історії власного народу і його місце в структурі туризму;
- охарактеризувати історико-культурні передумови розвитку етнотуризму в Канаді;
- проаналізувати потенціал етнотуризму в Канаді;
- визначити проблеми та перспективи розвитку етнотуризму в Канаді.

Об'єктом дослідження є етнотуризм в Канаді.

Предметом дослідження є особливості, сучасний стан та перспективи розвитку етнотуризму в Канаді.

Для наукового опрацювання зібраного матеріалу нами використано такі **методи** наукового дослідження, як описовий: для сполучення різних сюжетів в один аналітичний текст (при порівнянні явищ одного типу), порівняльноісторичний: для дослідження як деякі історичні події, які мали місце в Канаді використовуються в туристичній діяльності; метод

спостереження дозволив нам виокремити спільне та особливе в рамках однотипних явищ (в випадку нашого дослідження організації етнотурів); кваліфікація та типологізація нам допомогли у вирішенні питання сучасної класифікації видів та форм туристичної діяльності, метод етнографічного аналізу для проведення аналізу етнотуризму; метод аналізу для складання схем; метод структурного аналізу.

Кваліфікаційна робота написана на основі аналізу наукових джерел з туристичної проблематики. У якості **інформаційної бази** дослідження використовувалися наукові праці українських та зарубіжних учених з питань формування, розвитку та регулювання ринку туристичних послуг, а також статистичні дані іноземних збірників з питань агротуризму.

Практичне значення полягає в тому, що результати кваліфікаційної роботи можуть бути використані для подальшого аналізу та дослідження етнотуризму.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, 3-х розділів, висновків, списку використаних джерел, резюме та додатків. Обсяг роботи становить 55 сторінок друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕТНОТУРИЗМУ

1.1. Понятійний апарат дослідження

На сьогодні це комплексне поняття розкрито у вигляді тлумачного словника українською мовою. Термін сфера туризму складається з двох слів: сфера і туризм.[1]

Сфера – запозичене, ймовірно, через польську. через посередництво, від лат. *Yazā*, де *sphaera* <грец. *sphaira* – «сфера, сфера, ядро». Сукупність явищ, що утворюють єдине ціле. площа, обмежує поширення чого-небудь. сфера, соціальне середовище.

Сьогодні сучасний туризм пов'язаний зі спортом. Групові походи для фізичного загартування організму. Характер подорожей для відпочинку та самоосвіти.[1]

У будь-якій діяльності, особливо у зв'язку з міжнародними договорами, найбільш актуальним є питання дефініцій, узгоджені та прийняті за основу визначення, поняття, терміни, що дозволяють адекватно тлумачити предмет, об'єкт і умови договору, принципи та положення правових актів. Розбіжності в тлумаченні використовуваних термінів можуть самим несприятливим чином позначитися на практичних діях суб'єктів туристичної діяльності.

Туристична термінологія зазнає значних змін відповідно до швидких темпів розвитку і становлення як суспільних відносин, так і туризму, його галузей і видів. Тракткування туристичних термінів є предметом гострих дискусій серед апологетів теорії туризму [1].

Коли ми говоримо про туризм, ми маємо на увазі людей, які відвідують друзів і родичів, їздять у відпустку і просто добре проводять час. У вільний час вони захоплюються різними видами спорту, загоряють, їздять верхи, походять у гори, читають, розмовляють і, нарешті, просто насолоджуються навколишнім світом.[1]

Наше визначення туризму також може включати людей, які відвідують різноманітні конгреси, конференції чи інші види ділової та професійної діяльності, здійснюють навчальні поїздки чи дослідження.

Слово «туризм» (tourisme, від tour) у перекладі з французької означає «похід», «екскурсія», «подорож».

Туризм - це подорож, яку людина здійснює у вільний від роботи час, крім основної діяльності, з оздоровчою, пізнавальною, професійною, діловою, спортивною, релігійною та іншою метою. Це один із видів активного відпочинку, найкращий спосіб відволіктися від суєти, побачити нове та цікаве та отримати позитивні емоції. Туризм дає можливість пізнати культуру інших країн і регіонів, задовольняє допитливість людини, збагачує її духовно, покращує її фізичне здоров'я та сприяє розвитку особистості. дозволяє поєднати відпочинок із вивченням нового [2, с.5].

Туристична поїздка - це лише тимчасовий виїзд особи за межі звичного середовища без залучення до оплачуваної роботи за місцем перебування, тобто особи, які подорожують у зв'язку з роботою або змушені подорожувати (дипломати та консульські працівники, військовослужбовці, емігранти), біженці, кочівники тощо).

Основою розвитку туризму є туристичні ресурси (природні, культурні, історичні) [2, с.5] .

Ключовою фігурою в туризмі є турист. Він виступає як споживач туристичного продукту чи послуги (туру), для його якісного обслуговування створюється і функціонує індустрія туризму.

значення для економіки. Туризм – це не тільки подорожі та відпочинок, а й важлива галузь економіки. Індустрія туризму включає компанії різних секторів, з продуктів і послуг яких туроператор створює привабливий туристичний продукт для споживача [2, с.5] .

Туристична галузь сприяє надходженню фінансових ресурсів у країну. Це не тільки приносить дохід туристичним підприємствам, а й забезпечує податкові надходження, підвищує попит на продукти харчування та

різноманітні послуги, тим самим стимулюючи розвиток суміжних галузей (транспорт, готельного господарства, зв'язку, торгівлі та громадського харчування, сувенірної продукції тощо). Обслуговування туристів є джерелом доходу для місцевого населення. Цей вид діяльності не вимагає великих початкових капіталовкладень, має високу рентабельність і відносно короткий термін окупності капітальних вкладень. Розвиток туризму сприяє створенню нових робочих місць і забезпечує зайнятість населення (зарубіжний досвід показує, що займає до 10 осіб для обслуговування іноземного туриста) [3].

Соціокультурне значення. Розвиток туризму покращує систему соціально-культурного обслуговування населення, збільшує ресурси для модернізації відповідної інфраструктури та покращує якість життя.

політичне значення. Туризм підвищує престиж країни, її авторитет у світовому співтоваристві та серед пересічних громадян. Зміцнює міжрегіональні та міжнаціональні дружні відносини, розвиває народну дипломатію, стабілізує відносини між регіонами та державами. Рівень розвитку туризму є унікальним показником стану суспільства, його матеріального добробуту та психічного здоров'я.[3]

Можна виділити кілька основних ознак туристичної діяльності.

Перший і найважливіший полягає в тому, що, на відміну від галузей матеріального виробництва, індустрія туризму експортує не продукт, а досвід. Щоб краще зрозуміти цю функцію, наведемо приклад. Наприклад, 1 тону нафти можна експортувати за \$100-150. При цьому продана нафта покине країну, а її запаси в надрах землі не відновляться. Номер в першокласному готелі теж може приносити 100-150 \$, але кожен день! За рік він може дати десятки тисяч доларів, що позбавляє від необхідності вивозити сім-вісім залізничних цистерн нафти. Те ж саме стосується експорту інших невідновлюваних природних ресурсів. З країни турист нічого не бере, окрім вражень (віртуального продукту), але залишає цілком матеріальне – гроші.[3]

Ця особливість надзвичайно важлива для сучасної Росії, яка експортує невідновлювані ресурси (нафта, газ, метали) і в той же час має умови для розвитку туризму.

Друга характеристика пов'язана зі специфікою товарів і послуг, неможливістю доведення їх до споживача. Турист, а не виробник чи продавець, повинен рухатися до місця його виробництва. Для такої специфіки є фактичні причини. Адже неможливо очікувати, що турист побачить Байкал, Балатон чи Альпи [4, с.5-7].

З цього випливає третя особливість. Він полягає в тому, що продукти індустрії туризму являють собою набір послуг, які можуть бути перевірені лише в момент їх споживання. У цьому відношенні успішний продаж туристичного продукту вимагає особливо довірливих відносин.

Основні види туризму

Внутрішній туризм - подорожі громадян усередині країни без перетину державного кордону (та без залучення до оплачуваної роботи за місцем тимчасового проживання). Особливо популярний цей вид туризму в США. У нашій країні на нього також припадає близько 80% туристичних поїздок.

Міжнародний (іноземний) туризм - подорож за межі країни постійного проживання з туристичною метою. До іноземних туристів відносяться всі тимчасові відвідувачі, які прибули в дану країну не менше ніж на 24 години (за винятком оплачуваної професійної діяльності в країні відвідування). Іноземний турист стає, так би мовити, тимчасовим гостем іншої країни.

Після об'єднання Європи та створення Європейського Союзу національний та міжнародний туризм почали зближуватися завдяки спрощенню митних формальностей (Шенгенська угода)[5, с.28].

В'їзний туризм - подорожі всередині країни з туристичною метою нерезидентів країни. Прийом іноземних туристів в країні є різновидом експорту послуг (саме так Всесвітня туристична організація визначає в'їзний туризм, оскільки доходи від нього надходять в країну перебування в іноземній валюті).

Закордонний туризм - поїздки громадян, які постійно перебувають у будь-якій країні за кордоном з туристичною метою [5, с.28].

Рекреаційний (оздоровчий) туризм - подорожі з метою відпочинку та лікування. Його можна розділити на пляжний (відвідування морського узбережжя, особливо взимку) і санаторно-курортний, який характеризується більшою тривалістю (звичайна тривалість лікувальної поїздки становить 21-28 днів, що значно більше, ніж у інших видів туризму). Хоча оздоровчий відпочинок має суто індивідуальний характер, рекреаційний туризм є найбільш масовим видом туризму. Це можуть бути видовищно-розважальні програми (театральні та кінофестивалі), хобі (полювання, риболовля, музична та художня творчість), етнічні міграції (у зв'язку з вивченням національної культури країни перебування) тощо [5, с. 28].

Пізнавальний (екскурсійний) туризм - подорожі або екскурсії з пізнавальними та кругозорними цілями. Автотуризм – це різновид пізнавальних подорожей. Порівняно з подорожжю на інших видах транспорту, поїздка на автомобілі та автобусі пропонує туристам набагато більші пізнавальні можливості.

Культурний туризм включає відвідування місць культурно-історичної спадщини та зосередження пам'яток культури, а також місць проведення культурно-розважальних заходів. Його можна поділити на культурно-інформативний, культурно-розважальний, етнічний та ін.

Цей вид туризму – найкращий спосіб ознайомлення зі світовою культурою, адже кожна країна і нація має свою унікальну культурну спадщину, яка є надбанням усього людства. Знайомство з історією та культурою інших країн збагачує, робить життя багатшим і цікавішим [5, с.28].

Культурну спадщину народу складають твори художників, архітекторів, музикантів, письменників, учених, майстрів народного мистецтва. До культури належать як матеріальні, так і нематеріальні твори, звичаї та мова. Об'єктами туристичної діяльності можуть бути музеї, театри,

заповідники, місця важливих історичних подій, пам'ятки історії та архітектури, фестивалі та симпозіуми, об'єкти релігійного культу, бібліотеки тощо [5, с.28] .

Науково-освітній туризм — відносно новий вид міжнародного туризму, який передбачає подорожі з метою наукової роботи, навчання або підвищення кваліфікації. Спеціалізованими видами наукового туризму є палеонтологічний, археологічний, лімнологічний та ін. Крім того, науковий туризм може включати участь у науково-дослідних експедиціях, наукових симпозіумах і конференціях. Що стосується освітнього туризму, то тут найбільш популярні туристичні поїздки з вивчення мови, особливо до Великобританії та інших англомовних країн [5, с.28] .

До професійного ділового туризму належать ділові поїздки, пов'язані з виконанням професійних обов'язків (участь у фестивалях, форумах, конференціях, симпозіумах, ярмарках тощо).

1.2. Етнотуризм як спосіб вивчення історії власного народу і його місце в структурі туризму

Етнічний туризм (ностальгичний туризм, етнографічний туризм) — це вид туризму, який здійснюють туристи в місцях свого історичного проживання. Поєднання туризму та етнографічної експедиції дозволить Вам познайомитися з культурою та історією місцевого населення, збагатити свій духовний розвиток, дізнатися про традиції людей рідного краю та побути наодинці з природою свого краю. Етнотуризм пробуджує у місцевих жителів любов до власної культури, рідної мови, мистецтва, країни.

Етнічний туризм – чудовий спосіб дізнатися більше про своє коріння чи вивчити історію народу як для науковців, так і для любителів. Завдяки цьому нововведенню в туристичних компаніях багато людей навіть знайшли

своїх далеких родичів за кордоном. Іноді люди відвідували місця, де жили їхні батьки чи діди, або ж самі були вигнані з цих околиць у молодості.

Учасниками етнічного туризму є переважно люди старшого віку, які раніше проживали на цій території. Основною частиною програм та метою візиту є індивідуальне (чи невеликою групою) відвідування різних регіонів. Туристичні ресурси для етнічного туризму багаті та унікальні. Це пам'ятки архітектури, музейні експонати, архівні матеріали, мальовничі природні місця. Все це разом створює сприятливі умови для відпочинку та знайомства з історією та культурою народу.

Етнічний туризм може бути як внутрішнім (наприклад, відвідування жителями міста глибинки з метою ознайомлення з архаїчними діалектами, фольклором, побутом, культурою та мовами автохтонних народів), так і зовнішнім, пов'язаним з відвідуванням історичної батьківщини або місць народження родичів. Останній варіант часто називають ностальгічним туризмом, який досить поширений у ряді регіонів світу - Ізраїлі, Вірменії, Греції, Україні, Італії. Якщо говорити про ностальгічні тури, то одним із підвидів такого туризму можна виділити відвідування родичів і друзів (родницький та візитний тур). Але цей вид туризму підходить далеко не всім, більшість з них ті, хто пов'язаний родинними зв'язками з країнами, куди вони подорожують.

Сфера туризму - це дуже широке поняття, яке включає не тільки компоненти прямого транспорту (туризму), але й багато факторів, що впливають на різні галузі та продукти людської діяльності, які ми визначили в першому розділі.

Ключовим фактором успішного соціально-економічного розвитку будь-якої територіальної системи є її здатність взаємодіяти з навколишнім середовищем для досягнення поставлених цілей. Цю взаємодію, на нашу думку, можна розглядати крізь призму ресурсних обмежень, які постійно присутні в їхньому процесі.

Обмеженнями в економічній науці вважають сукупність факторів, які визначають кількісні та якісні межі постановки та досягнення цілей розвитку, вибору засобів досягнення цілей, витрат і результатів виробництва [11, с.92]. Існують також погляди, згідно з якими обмеження являють собою межу розширення системи за відсутності стабільної внутрішньої структури, що відповідає мінливим параметрам системи, або на макрорівні як межі, за які економічна динаміка не може вийти, природно чи розумно [11, с.92].

Водночас дефіцит ресурсів є найважливішим бар'єром економічного зростання, з одного боку, оскільки скорочення потенціалів розвитку на різних рівнях відбувається через незбалансоване використання наявних ресурсів, з іншого боку, визначаючи необхідність залучення альтернативних напрямків. для задоволення виникаючих потреб. З розвитком продуктивних сил зростає потреба бізнесу включати в господарський оборот все більше природних ресурсів. Таким чином, з часом межі природного капіталу мають тенденцію розширюватися до меж природних ресурсів. Така проблема змушує звернутися до аналізу існуючих підходів до тлумачення терміну «ресурси» [11, с.92].

Зокрема, М. А. Френч визначає ресурси як усе, що використовують суб'єкти господарювання для досягнення своїх цілей і задоволення власних потреб і потреб зовнішнього середовища. Б. Вернерфельт, у свою чергу, трактує цю категорію як матеріальні та нематеріальні активи, які відносно постійно пов'язані з цією компанією. На цьому рівні також є визначення цієї категорії К. Хелфата та М. Петерафа: «актив або частина виробничого процесу (матеріальна або нематеріальна), якою організація володіє, контролює або має доступ до неї на відносно постійній основі.» [12, стор 19].

В даний час існують різні класифікації видів ресурсів. Зокрема, Дж. Роос та його співавтори поділяють ресурси на дві групи – традиційні економічні (матеріальні та грошові ресурси) та інтелектуальні (організаційні, людські та споживчі ресурси). У свою чергу С.Будзішевсько виділяє наступні групи ресурсів:

- природні ресурси (земля та її багатства), компоненти природи, традиційно трактовані як суспільні блага;
- Матеріальні ресурси (капітал), а саме фізичні ресурси, фактори матеріального виробництва та обміну та джерела їх фінансування;
- Людські ресурси (праця), тобто робоча сила людей з усіма їхніми здібностями та навичками, які можна виміряти як якісно, так і кількісно;
- нематеріальні ресурси, включаючи знання та досягнення науки, які часто називають нематеріальним капіталом [12, с.19].

Водночас рекреаційні ресурси є однією із специфічних груп ресурсів. Перед тим, як розглянути сутність і особливості цих ресурсів, зазначимо, що під поняттям «відпочинок» розуміють сукупність явищ і відносин, які виникають у процесі використання вільного часу для оздоровчих, пізнавальних, спортивних, а також культурно-розважальних заходів. людей виникають на спеціалізованих територіях. Поняття рекреація визначає сутність дозвіллевої діяльності, спрямованої на реалізацію рекреаційних потреб, відновлення і розвиток фізичних і психічних сил людини, і характеризується цінністю не тільки результатів, а й самого процесу. Ресурси дозвілля, у свою чергу, – це сукупність природних, технічних, соціально-економічних, геологічних систем та їх елементів, які за наявних технічних і матеріальних можливостей можуть бути використані для проектування дозвілля[12, с.19].

До категорії рекреаційних ресурсів належать природні та антропогенні об'єкти, які за досягнутого рівня розвитку продуктивних сил можуть бути використані для задоволення потреб суспільства та організації промисловості, що спеціалізується на рекреаційному обслуговуванні населення. Одночасно визначаються рекреаційні потреби населення.

При класифікації рекреаційних ресурсів їх поділяють на відповідні групи, до яких належать кліматичні, гідромінеральні, водні, лісові, гірські та берегові ресурси. До соціокультурної складової рекреаційних ресурсів

належать культурно-історичні пам'ятки, поселення, унікальні технічні споруди [13, с.54].

Водночас рекреаційні ресурси є основою формування рекреаційного потенціалу території. Торкаючись сутності цього поняття, зазначимо, що Д.В. Ніколаєнко визначає рекреаційний потенціал як сукупність природних і соціокультурних умов для організації рекреаційної діяльності на певній території.

Для багатьох регіонів рекреаційний потенціал є основним джерелом сталого територіального розвитку. Це має особливе значення в процесі розвитку фінансуючих регіонів. Багато в чому це зумовлено тим, що, з одного боку, регіон виступає як цільовий комплексний ресурс для сталого функціонування та розвитку дозвіллевого потенціалу, а з іншого – економіка здоров'я як мультиплікативний ефект здатна створити передумови для сталого розвитку міста шляхом вирішення його соціальних, економічних та екологічних проблем для створення регіону. Водночас усталені підходи до забезпечення розвитку рекреаційного потенціалу територій не розглядають його як елемент цілісної відкритої системи сталого регіонального розвитку, що не тільки не дозволяє вирішити весь комплекс проблем, що виникають у процесі переходу до такого розвитку, але також може створити негативні тенденції, які призведуть до нестабільності регіонального розвитку. Щодо ролі рекреаційного потенціалу у формуванні основ сталого розвитку територій зазначимо, що концепція «сталого розвитку» у формулюванні Л.І. Іванкіна являє собою синтез ідеї зміни та ідеї стабільності, виражаючи справжні діалектичні протиріччя, а також тенденцію до їх гармонізації [14].

РОЗДІЛ 2 . ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕТНОТУРИЗМУ В КАНАДІ

2.1. Історико-культурні передумови етнотуризму в Канаді

За словами істориків, перші українські поселенці, гнані проблемами вдома, з'явилися на канадських землях у 1891 році. Ними виявилися жителі села Небедилова із Західної України Іван Пилипів та Василь Єленяк. Згодом українська еміграція до Канади набула масового розмаху в 1896 році не без допомоги галицького агронома Осипа Олеськіва, який вислав велику кількість українців із сіл Західної України. Економічний і культурний гніт австро-угорської влади в Галичині та Буковині та переслідування царським урядом будь-яких проявів національної свідомості на сході України також змушували людей шукати щастя на чужині, щоб вижити. Жодні привілеї з боку місцевої влади, суворий клімат, вороже ставлення корінних канадців – з такими реаліями зіткнулися перші українські емігранти до Канади. Єдиними позитивними чинниками на користь переселення є свобода та наявність землі [12; 45].

Українська громада на території Канади формувалася поступово: процес еміграції проходив у три етапи. Маса людей, що активно мігрували за океан у різний час, були неоднорідними. Перша хвиля, що почалася наприкінці ХІХ ст., характеризувалася передусім еміграцією найбільш вразливих верств українського населення. У другій хвилі, яка тривала з перших десятиліть 20 ст. і справді, перед початком Другої світової війни туди приїжджали вже краще освічені громадяни, які виїжджали переважно з політичних мотивів. Ставлення канадської влади до українських іммігрантів у цей період було вкрай неприхильним, оскільки українців, як підданих Австро-Угорщини, часто вважали таємними агентами імперії. І лише в третій хвилі (переважно в повоєнні роки), коли ті з політикою Коли інтелігенція почала мігрувати до Канади коли радянська влада не погоджувалася,

ставлення до українців поступово покращувалося. Саме фактор відчуження став основним у процесі формування історії української громади в Канаді. Так її залишалася замкнутою в собі.

Стан української громади в Канаді можна охарактеризувати як «держава в державі». По суті, українці побудували там мініатюрний макет своєї країни. Хати-читальні, школи, церкви, будинки культури з українською мовою, традиціями, з Тарасом Шевченком – усе це створено всюди, де компактно проживають українці, і значно полегшує посттравматичний синдром переселенців. Виїжджаючи цілими родинами, українці здебільшого селилися великими групами в степових провінційних зонах. Згодом, у результаті внутрішньої міграції, більшість українців осіли в західній (Британська Колумбія) та східній (Онтаріо) частинах Канади [45].

Важливим фактом у формуванні української діаспори за кордоном була підтримка духовенства. Перша парафія українців Греко-Католицької Церкви була створена у Вінніпезі в 1899 році під керівництвом о.Дамаскіна Полівка зі США. На початку ХХ століття Микита Будка став першим єпископом для католиків східного обряду в Канаді. У своїй діяльності новий єпископ намагався зосередити культурне та громадське життя українців на Греко-Католицькій Церкві. Перед Другою світовою війною центром культурного життя української діаспори в Канаді стало місто Вінніпег, згодом міста Торонто та Едмонтон продовжили духовний, культурно-просвітницький запал українства на теренах Північної Америки.

І знову українська громада Канади зробила вагомий внесок у поширення української та релігійної літератури. Особливо після Другої світової війни великими тиражами вийшли твори Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки та інших українських класиків, що дозволило зберегти спадщину української літературної класики для нащадків українських переселенців і зберегти її на довгі роки передають справжній дух українства.

У списку видатних українсько-канадських постатей тепер – політики, спортсмени, митці, науковці, бізнесмени, космонавти та представники інших областей. Хоча деякі з цих видатних діячів лише частково мають українське походження, вони при кожній нагоді підкреслюють своє українське коріння. Так, Пилип Коновал – канадець українського походження, єдиний український кавалер Хреста Перемоги; Роберта Лінн Бондар – перша канадська жінка-астронавт і перший невролог, який побував у космосі, почесні докторські ступені понад 20 університетів США та Канади; Кетрін Винник — канадська кіно- та телеактриса українського походження, народилася та виросла в Етобікоку, вільно розмовляє українською; Яцик Петро Дмитрович — канадський підприємець українського походження, меценат і меценат, відомий вагомим внеском у фінансування українознавства на Заході та в Україні; Євген (Юген) Мельник – підприємець, меценат, батьки якого походили з Чернівців на Буковині та приїхали до Канади в середині 1940-х рр., співвласник фармацевтичного концерну «Біовейл Корпорейшн»; Дар'я Вербова – модель, яка бере участь у рекламних кампаніях відомих брендів у 2005 році газети «The New York Time» назвала її моделлю №1 в США); Павло Грод – український громадський діяч у Канаді, президент Світового Конгресу Українців 27 листопада 2018 р.; Христя Фріліанд – міністр закордонних справ Канади [43].

Отже, українська діаспора в Канаді є однією з найбільших: вона налічує близько 1 млн осіб. Виникло внаслідок масового переселення українців із західноукраїнських земель наприкінці XIX — на початку XX ст. і була доповнена політичною еміграцією після Першої та Другої світових воєн. Церква відіграє важливу роль у суспільному житті українців Канади. Переважна більшість українців належать до Греко-Католицької Церкви та Православної Церкви. Серед відомих «українських канадців» варто відзначити Пилипа Коновала, Роберту Лінн Бондар, Петра Яцика, Катерину Винник, Павла Гроду, Христю Фріліанд та багатьох інших.

2.2. Географія етнотуризму в Канаді

У Канаді є п'ять основних регіонів, а саме: Атлантичний, Центральний, Степовий або Степовий регіони, Тихоокеанське узбережжя та Північні регіони. Залежно від того, в який регіон ви віддаєте перевагу подорожувати, культура, населення і традиції істотно відрізняються.

Центральна зона [Додаток А, рис. А.1]

Регіон, що складається з двох найбільших і найбільш густонаселених провінцій Канади: Онтаріо та Квебек. Через велику кількість населення Онтаріо та Квебек традиційно є домом для більшості політично активного населення країни, що викликає певне невдоволення в інших регіонах країни. До Конфедерації назва Канада стосувалася безпосередньо центральної частини Канади. Зараз ця назва не так часто використовується в порівнянні з назвами провінцій [16, с.180].

Центральний район відноситься до району давньої або давньої забудови. Він лежить на півдні країни від узбережжя Атлантичного океану до Тихого океану через озерні та степові провінції Канади. Це найбільший промисловий район. Площа району становить 26% території країни, тут проживає 62% всього населення. Область створює 63% ВВП і зосереджує на своїй території 75% обробної промисловості. 100 років Центральний район відігравав роль мегаполісу, де «робилася вся політика країни».

Центральний регіон Канади вважається найбільш густонаселеним в країні. Три чверті всієї канадської продукції виробляється на її території. Цей регіон включає Квебек і Онтаріо [16, с.180] .

Поступово політична та економічна вага регіону зменшилась і дав про себе знати його розкол на дві половини – Квебек і Онтаріо. Онтаріо – це «оплот» англо-канадців, канадська провінція самої країни. Франкоканадці – переважна більшість. більшість провінції Квебек. Тут розташовані промислові центри Канади – Монреаль, Торонто. Квебек і Онтаріо є по суті незалежними економічними підрайонами, об'єднаними в рамках

Центрального округу через схоже географічне розташування. Основні доходи провінція Онтаріо отримувала від розвитку сільського господарства та видобутку корисних копалин. Це був найбільший у світі центр сільського господарства та скотарства, тоді як Квебек був промисловим, залізничним, портовим і банківським центром країни. Він також був найбільшим виробником електроенергії. [16, с. 180].

Після бурхливого процесу індустріалізації в першій половині 20 століття провінція Онтаріо перетворилася на промисловий і банківський центр, але Квебек не втратив своїх позицій і зберіг лідируючі позиції. Сільське господарство Онтаріо зберігається, але значно відрізняється від сільського господарства Озерних провінцій і Квебеку. Переважають капіталістичні компанії з найманими робітниками. Сільськогосподарська техніка широко поширена, а середня вартість утримання ферми, включаючи всі будівлі, значно вища, ніж у Квебеку. Але незважаючи на вищий рівень життя, малий і середній бізнес банкрутує. Промисловість переміщується в сільськогосподарську зону, компанії, що розширюються, втискаються в зелені поля та сади та відвойовують оброблену родючу землю, перетворюючи населення району на пролетарів. Щоб звільнити місце для заводу, вирубують сади, а на місці хуторів будують фабричні селища. В губернії лише 17,7% населення зайнято в сільському господарстві [17, с.198-203].

Провінція Квебек має повноваження, викладені в Конституції Канади, для прийняття законів у багатьох сферах. Політична система Квебеку заснована на Вестмінстерській системі, тобто Квебек є конституційною монархією з ліберально-демократичною політичною системою. Надра провінції багаті природними ресурсами, особливо лісовими та водними ресурсами, тому найважливішими галузями промисловості будуть деревообробка, виробництво паперу та гідроелектроенергетика. Столицею провінції є місто Монреаль. У провінції проживає понад 7 мільйонів людей, що становить приблизно 24% населення Канади.

Степовий регіон (прерія) [Додаток А, рис.А.2]

Прерії - внутрішні провінції Канади, віддалені від узбережжя Атлантичного і Тихого океанів. Хоча вони відносно легкодоступні, туристи їх відвідують рідше, ніж західна та східна Альберта, і лише Скелясті гори західної Альберти є популярними туристичними напрямками [17, с.198-203]. Майже все населення регіону проживає біля кордону США — південного кордону регіону. Тут лежить прерія, яка давно майже повністю розорана і на полях якої зараз ростуть пшениця та кукурудза. Там, де немає прерії, є напівпустеля з незвичайними осадовими ландшафтами – пустка. Північ усіх трьох провінцій вкрита лісами, майже безлюдна і не має доріг, за винятком північної Альберти. Манітоба виходить на Гудзонову затоку Північного Льодовитого океану. Єдине місце на цьому узбережжі, куди можна легко дістатися по суші, це місто Черчілль, яке обслуговує залізниця. Нарешті, на захід від Альберти знаходяться Скелясті гори, які відокремлюють регіон від Британської Колумбії. Є кілька популярних національних парків.

Назва такого регіону Канади, як Прерії - це рівнинна і родюча місцевість. Крім добре розвиненого сільського господарства в цій зоні, вона також багата на енергетичні ресурси. Найбільшими містами цієї частини країни вважаються Альберта, Саскачеван і Манітоба [18, с. 194].

Варто відзначити, що до приходу європейців в степових провінціях Канади жили численні стада бізонів. Під час освоєння території країни європейськими переселенцями зубри були майже повністю винищені. У 20 столітті ці тварини були охороняні державою, а сьогодні робиться все для відновлення їх популяції. Стада бізонів можна побачити в національному парку Елк-Айленд поблизу Едмонтона, національному парку Принца Альберта, національному парку Райдінг-Маунтін поблизу Вінніпега та національному парку Вуд-Баффало. Національний парк Вуд Баффало розташований на півночі провінції Альберта на кордоні з Північно-Західними територіями. Це найбільший національний парк країни і один з найбільших у світі, його площа становить 44 807 кв. км Парк був створений у 1922 році для

охорони найбільшої у світі популяції диких бізонів. У парку річки Піс і Атабаска утворюють найбільшу внутрішню річкову дельту в світі [18, р.194].

Ця територія Канади включає провінції Манітоба, Саскачеван, Альберта, що охоплюють 2 мільйони квадратних кілометрів, що становить приблизно 1/5 території країни. Населення степового регіону збільшується за рахунок притоку інших регіонів, пов'язаних з розвитком гірничодобувної та переробної промисловості. Загалом регіон забезпечує 1/5 всього промислового виробництва Канади, а якщо врахувати розвиток інших матеріальних і нематеріальних галузей, то можна сказати, що він поступово стає другим економічним центром [18, с.194].

Проте «обличчям» степового району є сільське господарство, яке забезпечує 2/3 загального обсягу сільськогосподарського виробництва країни. Потужний розвиток має тваринництво, але спеціалізацію району завжди визначало виробництво зерна, для якого тут винятково сприятливі природні умови. Це широка смуга канадських степів, родючі ґрунти, рівнинна територія, теплий і злегка сухий клімат.

Формуванню «пшеничної економіки» в регіоні сприяла близькість основних споживачів і можливість виходу на світовий ринок через систему Великих озер. Крім того, протягом 1990-х років у Європі значно зріс попит на канадську пшеницю. За відносно короткий час степовий регіон став основним сільськогосподарським районом країни, завдяки чому Канада займає одне з перших місць у світі за виробництвом зерна — понад 50 млн. тонн на рік. За виробництвом зерна на душу населення перше місце займає Канада — 1650 кг. Щодо експорту зерна країни поступається США. Яра пшениця займає половину всіх посівів зернових. Зерно дуже високої якості, містить не менше 13,5% протеїну. Пшениця експортується до Японії та країн Європи. [18, с. 194].

Землі другої провінції — Саскачеван — освоювалися вже в часи «пшеничної лихоманки». Національний склад дуже різноманітний — англоканадці, німці, франкоканадці, українці, скандинави. Окрім сільського

господарства, провідної галузі економіки країни, тут розвинулася нафтова, уранова та калійна промисловість. Саскачеван часто називають житницею Канади, оскільки провінція виробляє 2/3 канадської пшениці. На губернському гербі зображено три снопи пшениці.

Сільське господарство було основою економіки провінції Альберта. Крім пшениці, в губернії вирощували ячмінь, цукрові буряки, вирощували велику рогату худобу. Сьогодні його витісняє видобуток. Трансканадське шосе з'єднує степовий регіон з іншими провінціями, має протяжність 8 тис. км і по праву називається головною дорогою Канади.[19, с.37-41].

Тихоокеанський регіон [Додаток А, рис. А.3]

Західне узбережжя країни славиться своїми горами та лісами. Саме тут розташована Британська Колумбія. Деревина, фрукти і морепродукти вважаються основними складовими розвиненої економіки цього регіону.

У провінції 14 національних парків і заповідників. 12,5% території провінції (114 000 км²) в даний час охороняється в 14 різних природоохоронних територіях, що охоплюють понад 800 різних територій. Британська Колумбія має сім національних парків Канади. У Британській Колумбії також є велика мережа провінційних парків, якими керує Департамент навколишнього середовища. Мережа провінційних парків Британської Колумбії є другою за величиною в Канаді (найбільшою є Система національних парків Канади)[19, с.37-41].

У Британській Колумбії протягом літніх місяців проходить ряд цікавих фестивалів. У травні в столиці провінції проходять «Вікторіанські дні» і змагання з каное-марафону на річці Фрейзер, в червні-липні - родео в Вільям Лейк, в липні - морський фестиваль у Ванкувері, в серпні - змагання лісорубів Squamish, повітряний фестиваль на міжнародній регаті Ебботсфорд і Келоуна.

Британська Колумбія також має мережу регіональних парків, які підтримуються та керуються регіональним урядом. Крім того, у цих регіонах

понад 47 000 км (18 000 квадратних миль) ріллі знаходяться під охороною резервів сільськогосподарських земель [20, с.19-23].

Найзахідніша провінція Канади - Британська Колумбія - лежала на узбережжі Тихого океану. Вона займає особливе географічне положення - її відокремлюють від решти країни північні хребти Кордильєр. Провінція багата на лісові ресурси, тому її називають найважливішим «лісовим бізнесом» країни. Тут добре розвинена гірничодобувна та переробна промисловість, орієнтована на ринки тихоокеанських держав США, Японії та країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Провінція займає 9,5% всієї території Канади, де проживає понад 4 млн осіб. Крім материка, в нього входять також прибережні острови - острів Ванкувер, острови Королеви Шарлотти.

Столицею провінції є місто Вікторія з понад 300 жителями.000 жителів, а містом-мільйонером і найбільшим містом країни є Ванкувер з населенням 2 млн осіб. Населення по території області розміщене нерівномірно. Поселення розташовані по вузьких долинах річок. Більшість населення провінції проживає в містах. Британська Колумбія – економічний регіон країни, що швидко розвивається, з промисловою та сільськогосподарською економікою. Незважаючи на перепрофілювання, ключовими галузями залишаються видобуток і переробка лісових, ґрунтових, паливно-енергетичних ресурсів [20, с. 19-23].

Провінція забезпечує 12% промислового виробництва країни. Британська Колумбія приваблює велику кількість іммігрантів з інших провінцій країни та з інших країн. Провінція займає друге місце після Онтаріо за кількістю іммігрантів. Найбільші порти Канади знаходяться на тихоокеанському узбережжі, яке є воротами для міжнародної торгівлі, тут закінчуються трансконтинентальні шосе та залізниці.

2.3. Динаміка українського етнотуризму в Канаді

З кінця 19 століття і до сьогодні українці подорожували та іммігрували до Канади у значній кількості, і продовжують зміцнювати тісні родинні, соціальні та культурні зв'язки між двома країнами. Тому ми проаналізували туристичні обміни між Україною та Канадою за період з 2006 по 2016 роки. Останні 10 років він мав неоднозначну динаміку.

Таблиця 2.3

Туристичний обмін України та Канади (2010-2020 рр, осіб) [11]

Рік	В'їзд в Україну, осіб	Динаміка у % до попереднього року	Виїзд до Канади, осіб	Динаміка у % до попереднього року	Сальдо, осіб
2010	7060	-	1757	-	+5503
2011	9261	31	2838	61	+6423
2012	9857	6	3601	27	+6256
2013	10768	9	1109	-224	+9659
2014	8810	-22	482	-130	+8328
2015	8196	7,4	605	25	+8171
2016	5443	-51	2	15000	+5441
2017	2834	-92	-	-	+2934
2018	771	-267	-	-	+771
2019	497	-55	-	-	+497
2020	1039	109	-	-	+1039

Як видно з таблиці (табл. 3.1), середньорічна кількість туристських прибуттів з України до Канади в період з 2006 по 2016 рік становить близько 5,7 тис. туристів, а з України до Канади навпаки – 945 туристів. або в 6 разів менше.

За період з 2010 по 2020 рік кількість канадських туристів, які відвідали Україну, зросла з 7060 до 10768 осіб. У 2020 році спостерігалось найбільше прибуття туристів – 10768 осіб. Вже з 2010 року по 2020 рік включно приїзд відвідувачів з Канади зменшився. Особливо сильний спад був у 2014 році (порівняно з попереднім роком було-267%) з відомих причин, а саме напруженої політичної та військової ситуації в країні. У 2020 році приїзд туристів з Канади має позитивний характер. Україну з туристичною метою відвідало 1039 туристів, що на 109% більше, ніж у 2015 році. З 2010 по 2020 рік до Канади не приїжджав жоден турист з України.

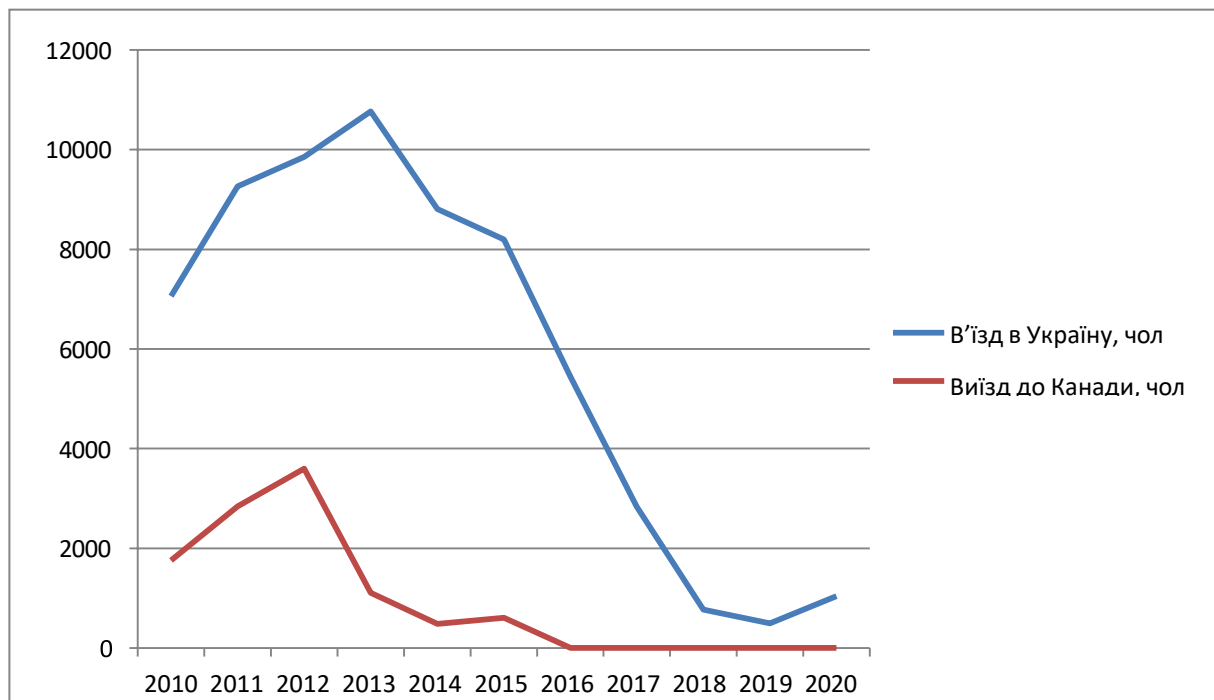

Рис. 2.4 Туристичний обмін України та Канади (2010-2020 рр, осіб) (авторська розробка за[11]).

Такі дані дають підстави оцінювати поточну ситуацію як незадовільну з огляду на великий туристичний потенціал України. Причинами такого стану є те, що матеріально-технічна база українського туризму недостатньо сучасна, інфраструктура потребує реконструкції та реставрації, рівень обслуговування багатьох готелів, особливо в провінції, не відповідає міжнародним стандартам, але Ряд готелів можуть бути

конкурентоспроможними на світовому рівні (Hyatt Regency Kiev, 11 Mirrors Design Hotel, Radisson Blu Hotel, Fairmont Grand Hotel, Hilton, Intercontinental, Premier Palace та ін.). Багато культурно-історичних пам'яток занедбано, низка екологічних збитків, не вирішені фінансово-економічні питання. Напружена політична ситуація також негативно впливає на розвиток туризму в Україні. Анексія Криму, події на сході та півдні України, як свідчить статистика, призвели до негативних змін у структурі та обсягах в'їзних туристичних потоків.

Що стосується відвідин українцями країни кленового листя, то Канаду українці відвідували з 2010 по 2020 рік. З 2010 по 2020 рік кількість туристів зросла. Найбільший показник прибуття українських гостей до Канади спостерігався у 2008 році і становив 3601 турист. У 2012 і 2013 роках кількість туристів у Канаді впала на 224% і 130% відповідно. Наступного року показник трохи підвищився – лише на 25%. У 2012 році в Канаді було лише 2 українських туриста. З 2013 по 2020 рік Канаду не відвідав жоден український турист.

Серед основних причин такої ситуації варто виділити високі ціни на проїзні квитки, які значно зросли порівняно з попередніми роками через стрімку девальвацію гривні, дуже велику відстань між країнами (політ займає не менше 10 годин), складною процедурою отримання канадських віз для українців, а також недостатньою популяризацією цього туристичного напрямку в Україні, особливо українськими туроператорами, а також національною туристичною промоцією України у світових та канадських ЗМІ.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕТНОТУРИЗМУ В КАНАДІ

3.1. Проблеми розвитку етнотуризму в Канаді на сучасному етапі

Найважливішою проблемою, яка зараз впливає на розвиток туризму в Канаді та світі, є COVID-19.

Канада виділяє \$52 млн на розвиток внутрішнього туризму. На тлі катастрофічного скорочення кількості міжнародних туристів через COVID-19 уряд Канади виділив 71 мільйон канадських доларів (приблизно 52 мільйони доларів США) для стимулювання внутрішніх подорожей. "Ми оголошуємо, що Destination Canada інвестує 30 мільйонів доларів у провінційні маркетингові організації, щоб підтримати відновлення залежних від туризму громад по всій країні", - сказала Джолі. (Організація Destination Canada протягом останніх років займалася популяризацією туризму в Канаді серед іноземців – ред.) [34].

Додайте до цього 30 мільйонів доларів. для підтримки відновлення після COVID-19, Асоціація індустрії туризму Онтаріо; 3,45 мільйона доларів. Додаткові 7,6 мільйона доларів будуть витрачені на підтримку регіональних туристичних організацій Західної Канади. - Сприяння розвитку туризму на півночі найбільш густонаселеної провінції Канади Онтаріо «Всім підприємцям і працівникам туристичної галузі, ми вас чуємо. Окрім поточних заходів підтримки, ми оголошуємо про подальші кроки, щоб подолати ці важкі часи та швидко відновити економіку. Ми будемо продовжувати працювати над цим", - сказала Джолі [35, стор. 383-387].

Як повідомлялося, до пандемії приблизно 1 з 11 канадців працював у сфері туризму. Експерти підрахували, що обмеження на подорожі, введені з метою зупинити поширення COVID-19, призведуть до втрат туристичної індустрії Канади до 50 мільярдів доларів цього року на ранок 2 червня 2020 року в Канаді було виявлено понад 92 тисячі випадків зараження COVID-19.

Хоча країна щодня повідомляє про сотні нових випадків, кількість активних випадків падає, і останніми тижнями більшість провінцій оголосили про поступове послаблення обмежень. Проте з березня кордони Канади були закриті для більшості іноземців [35, с.383-387].

Епідемія коронавірусу COVID-19 стала надзвичайною ситуацією для всього світу. Глобальний карантин, заборона на туристичні поїздки - вимушені заходи, які вживають країни для запобігання подальшому поширенню хвороби.

Сьогодні весь світ завмер, щоб спільними зусиллями впоратися з цим викликом. Такого ще ніколи не було. Але тепер це єдиний спосіб захистити людей і згодом отримати можливість безпечно відкрити наші кордони для всіх. Потік новин про поширення коронавірусу, стрімке закриття кордонів багатьох країн не тільки налякали людей і змінили їхні плани, а й здивували тисячі наших співгромадян та іноземних туристів, які відпочивали [36].

Команда Приєднуйся! працювали без перерви, щоб терміново повернути всіх додому. Завдяки злагодженій роботі наших надійних партнерів – агентів, франчайзі, представництв і приймаючих осіб – а також підтримці нашого стратегічного партнера SkyUp Airlines, усі 14 220 туристів уже в безпеці дійшли до своїх домівок.

У зв'язку зі стрімким поширенням захворювання COVID-19, спричиненого коронавірусом, уряди багатьох країн, у тому числі й України, запровадили безпрецедентні карантинні заходи та обмеження, які стосуються як перетину державних кордонів, так і пересування всередині країни. Такі обмеження спочатку торкнулися трудової міграції та туристичної галузі, оскільки ці дві сфери нерозривно пов'язані з пасажирськими перевезеннями, що неможливо в даних умовах.

На тлі повідомлень про нові випадки захворювання на COVID-19 лунають заяви туроператорів та авіакомпаній про колосальні збитки. Рекреаційно-географічне положення Канади визначається позитивними і негативними факторами. Серед позитивних моментів слід виділити наступне.

По-перше, ситуація в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, найбільш динамічному соціально-економічному та туристичному регіоні світу. Частка західного сектора АТР (Східна та Південно-Східна Азія, Австралазія та Океанія) зросла з 1-3% до 17-19% світового обсягу основних туристичних показників. Темпи розвитку туризму в американському секторі Азіатсько-Тихоокеанського регіону дещо повільніші [38, с.486-488].

По-друге, наявність по сусідству такого туристичного гіганта, як США. Сполучені Штати Америки є світовим лідером за доходами та витратами на ринку міжнародного туризму. За різними показниками туристична вага країни в американському секторі Азіатсько-Тихоокеанського регіону становить 60-70%. Це визначає високу залежність в'їзного та виїзного туризму Канади від цієї країни.

По-третє, наявність великого стоку в моря трьох океанів. До появи реактивних літаків і аеробусів море відіграло важливу роль у транспортуванні туристів, особливо до Європи. Розвиток морського туризму обмежений північним розташуванням країни. Проте мальовнича краса морських узбереж, наявність природних і культурних пам'яток на узбережжі є основою для розвитку круїзного туризму, в тому числі в Арктиці.[38, с.486-488].

По-четверте, розмір країни значний. Розміри – це не тільки запаси земельних ресурсів, вони й визначають різноманіття рекреаційних ресурсів (множинні природні зони, гірські, рівнинні та океанічні території). Такий фактор, як нерівномірний розподіл населення, соціальної та транспортної інфраструктури, має як позитивне, так і негативне значення. Завдяки тому, що значна частина території країни є незабудованою і «дикою» територією, тут створені чудові умови для природних видів туризму. З іншого боку, локальний характер розвитку соціальної та транспортної інфраструктури обмежує можливості для організації туристичної діяльності на великих територіях [39, с.415-420].

Перш за все, до негативних факторів можна віднести відносну віддаленість Канади від основних туристичних ринків світу (крім США) - Європи (більше половини світового туристичного потоку) та Східної Азії (більше 10% світового потоку). , переважно з Японії та Китаю). По-друге, наявність сухопутного кордону лише з однією країною (США). Поєднання цих двох факторів обмежує географію та розмір туристичних потоків з Канади та визначає абсолютне домінування США у взаємних людських і грошових туристичних потоках [39, с. 415-420].

Характер рекреаційних ресурсів лаконічно і досить точно виражає відома фраза «У Канади багато географії та мало історії». У світовій спеціалізації туризму Канада виділяється насамперед розвитком природних видів туризму, як масового (відвідування національних парків), так і елітного (екстремальний туризм). У Канаді добре розвинений екологічний туризм. Не випадково в 2002 році, оголошеному ЮНЕСКО Роком екотуризму, у Квебеку відбувся Всесвітній саміт з екотуризму, в якому взяли участь понад 1000 делегатів із 132 країн. Національні парки є основними організаційними центрами природного туризму, найвідомішим є Банф, Провінційний парк динозаврів, Глейшер, Айохо, Баффало [40, с.190] .

Питома вага Канади в індустрії туризму Азіатсько-Тихоокеанського регіону в туристичних потоках становить 8,7%, в туристичному валютному обороті - 5,0%. Значення Канади в системі туризму Азіатсько-Тихоокеанського регіону останнім часом знизилася через дуже швидкий розвиток туризму в азіатському секторі Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Крім того, на канадський туризм серйозно вплинули терористичні атаки в США 11 вересня 2001 року та епідемія SARS у 2003 році. У ці періоди кількість як в'їзних, так і виїзних туристів значно скоротилася. Якщо у 2000 році канадці витратили за кордоном 12,1 мільярда доларів, у 2001 році – 11,6 мільярда доларів, то у 2003 році – 9,9 мільярда доларів.

Позиція Канади в доходах від туризму APR скромніша. Абсолютним лідером за доходами від туризму є США, які вдвічі випереджають другу в

світі Іспанію і втричі випереджають Китай. За доходами від туризму Канаду обігнали Китай і Гонконг, а в найближче десятиліття кілька інших країн АТР планують випередити її. Основна причина низької питомої ваги Канади в доходах від туризму пов'язана з короткою тривалістю подорожі до країни, оскільки більшість прибулих з прикордонних регіонів США.

Хоча виїзний туризм є домінуючим у Канаді, як і в інших високорозвинених північних штатах, позиція країни в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні з точки зору витрат на туризм ще скромніша. Це також пов'язано з домінуванням короткострокових поїздок канадців до прикордонних районів США. Варто пам'ятати, що з 2001 року витрати канадців за кордоном значно скоротилися.

Туристичний рекорд Канади стабільно негативний. Він зріс у 1980-х і на початку 1990-х років, досягнувши 6,4 мільярда доларів у 1992 році. Доларів (понад 5 мільярдів доларів). У майбутньому балансовий звіт покращився і наразі становить -0,2 мільярда доларів. США [42, с. 52-60].

Через кліматичні умови Канади в'їзний і виїзний туризм має дуже сезонний характер. Пік кількості відвідувачів у Канаді припадає на найтепліші місяці липень-серпень, у кожному з цих місяців прибуває понад 3 мільйони іноземних туристів, порівняно з лише 0,7 мільйона туристів, які прибувають у січні. Сезонність канадських виїздів за кордон залежить від напрямку подорожі. Канадці подорожують переважно до північних прикордонних штатів США влітку та до південних штатів (Флорида, Каліфорнія та Гаваї) взимку. Хоча літо кількісно становить одну третину річного виїзного потоку, витрати на зимовий туризм у Канаді є в 1,5 рази вище.

Зовнішні потоки Канади припадають переважно на США - 73,9% (2001). Більшість канадців виїжджає в прикордонні штати: Нью-Йорк (2,2 млн осіб), Вашингтон (1,6), Мічиган (1,2). З 10 найпопулярніших штатів США для канадців 7 є прикордонними штатами. Цю закономірність порушують лише Флорида (1,6 млн), Каліфорнія (0,9), де канадці переважно

відпочивають на морі, і штат Невада (0,6), відомий найбільшим центром розваг та азартних ігор Лас-Вегас. Тривалість перебування канадців у прикордонних районах США в основному обмежена «вихідними» і становить у середньому 2-3 дні. Для відпочинку на морі надовго виїжджають: Флорида (21 день), Гаваї (13), Каліфорнія (9). У результаті канадські туристи залишають лише у Флориді 2,1 мільярда доларів, у Каліфорнії – 0,8 мільярда, на Гаваях – 0,6 мільярда доларів, більше, ніж у будь-якому іншому штаті США [42, с.52-60].

Що стосується міжрегіональних подорожей канадців, Великобританія є найбільш відвідуваною країною, на яку припадає близько 4% туристичних потоків. Це легко пояснити історичними та культурними зв'язками та мовною спорідненістю. Понад 3% вихідної електроенергії надходить до Мексики, найближчої після США країни, яку можна відвідати наземним транспортом. Мексика є важливим економічним партнером Канади, її морські курорти та культурні пам'ятки також цікаві. Незважаючи на історичні зв'язки та спільну мову, на частку Франції припадає лише 2,5%. Серед найпопулярніших напрямків виїзного туризму в Канаді – острівні країни Карибського басейну, які спеціалізуються на морському туризмі: Куба (1,9%), Домініканська Республіка (1,4%). У десятку найпопулярніших напрямків для канадських туристів увійшли Німеччина, Італія та Нідерланди, і лише в нижню десятку популярних напрямків увійшли країни Західно-Азіатсько-Тихоокеанського регіону: Китай, Гонконг, Японія та Австралія. Однак саме ці країни лідирують за витратами Канади за кордоном. За одну поїздку середній канадський турист залишає Австралію (2,1 тис. доларів), Китай (1,7 тис. доларів) і Японію (1,5 тис. доларів). В основному це пов'язано з віддаленістю країн і тривалістю перебування в них. Турист в середньому перебуває в цих країнах 32, 21 і 13 днів, в Мексиці – 10 днів, а в США – в середньому 7 днів.[43, с.126]

3.2. Стратегія розвитку етнотуризму в Канаді і особливості її реалізації

Світовий досвід показує, що для динамічного розвитку туризму необхідні такі умови:

- стабільна соціально-економічна ситуація (у світі в цілому, в окремій країні та даному регіоні);
- відсутність адміністративних та бюрократичних перешкод при перетині кордону та під час перебування гостя;
- привабливі рекреаційні ресурси (природні, кліматичні та культурно-історичні);
- розвинена туристична інфраструктура та кваліфікований персонал;
- високий рівень обслуговування, забезпечення комфортного розміщення, гостинність, культура та професіоналізм персоналу;
- зручний та безпечний транспорт, надійний зв'язок;
- свобода пересування та гарантії прав подорожуючих, забезпечення їх безпеки;
- висока відповідальність туристичних організацій та їх структурних підрозділів за реалізацію конкретних турів;
- позитивний туристичний імідж території, висока репутація фірми та компанії, що обслуговують туристів [45, с.74]

Сьогодні, за даними СOT (Всесвітньої туристичної організації), сфера туристичних послуг активно розширюється, і ця тенденція зберігається з 2010 року. 2017 частка міжнародних туристів збільшився на 7%, а внесок туризму у світовий ВВП склав 10,4% від його загального обсягу. У світовій туристичній спеціалізації Канада є країною, яка позиціонує природні види туризму, чому сприяє величезна територія країни, значна частина якої є малозаселеною та слабо освоєною, а також наявність різноманітних природно-рекреаційних ресурсів. Туризм є важливим джерелом прибутку для економіки Канади [46, с. 204-219].

Доходи від туризму в Канаді становлять 74,8 млрд. канадських доларів, на туризм припадає 2% ВВП країни, в туристичній галузі країни працює 660 тис. осіб.

Управління туризмом в Канаді працює на 3 рівнях:

1. Федеральний рівень - Оскільки туризм має велике значення для розвитку соціального середовища, держава виконує функцію регулювання туризму шляхом створення федеральних і регіональних цільових програм.

2. Регіональний рівень - кожна провінція має власні обов'язки, які зосереджені на вдосконаленні та розвитку управління індустрією туризму та регіонального менеджменту туризму відповідно до існуючої спеціалізації.

3. Місцевий рівень – основною метою діяльності органів місцевого самоврядування є підвищення конкурентоспроможності місцевого бізнесу. Крім того, саме місцеве населення зацікавлене не лише в економічному факторі розвитку туризму, а й у збереженні природи півночі як місця проживання [46, с.296] .

Взаємодія державних, регіональних і муніципальних структур з туристичними компаніями є найбільш ефективним способом управління туризмом в Канаді.

Стратегічні напрямки розвитку туризму в Канаді представлені в документі під назвою «Canada's Tourism Vision» або «Canadian Vision (Foresight) of Tourism».

«Бачення туризму Канади» було опубліковано 11 травня 2017 року Департаментом малого бізнесу та туризму. По суті, це п'ятирічний план збільшення кількості туристів, які приїжджають до країни. Документ чітко визначає важливість туризму для економіки Канади, а потім встановлює такі стратегічні цілі:

- Канада увійде до десятки найбільш відвідуваних країн світу до 2025 року;
- Кількість міжнародних візитів до Канади зросте на 30% до 2021 року;
- До 2021 року кількість туристів з Китаю подвоїться.[47, с.187]

Шляхи досягнення цих цілей вже представлені в іншому документі – «Наша КАРТА до зростання». MAP, у свою чергу, є аббревіатурою трьох слів: Marketing, Access і Product [6]. За кожним із цих напрямків визначено загалом 20 завдань (пунктів дій), які безпосередньо стосуються залучення інвестицій, туристичних програм, спрощення візового режиму, домовленостей у сфері міжнародного авіасполучення та розвитку різних специфічних видів туризму.

Важливо відзначити, що Департамент малого бізнесу і туризму Канади зобов'язаний щорічно подавати звіт про свою роботу та досягнуті результати, тому вже в Травень 2018. Дем. Згідно з повідомленнями, рік був досить успішним для канадського туризму. Окремо варто відзначити основні показники розвитку даного напрямку:

- наприкінці 2017 року зафіксовано рекордну кількість міжнародних туристичних прибуттів – 20,8 млн осіб;
- Дохід від цих міжнародних відвідувачів перевищив 21,3 мільярда доларів США;
- У 2017 році Канаду відвідала рекордна кількість китайських туристів (понад 680 тис. осіб);
- Було відкрито 7 нових візових центрів, а китайська опція оплати була впроваджена в систему електронної авторизації подорожей (eTA), щоб полегшити процес видачі віз. Запровадження eTA також призвело до збільшення туристів з Мексики, Бразилії, Румунії та Болгарії.[48, р.74]
- Впливові світові видавництва, такі як The New York Times, Lonely Planet і National Geographic, визнали туристичний потенціал Канади. Різноманітні туристичні напрямки включені в списки рекомендованих відвідин для людей, які прибувають до Канади.
- Укладення двосторонніх угод у сфері міжнародних повітряних сполучень з Ефіопією, Ізраїлем, Марокко, Катаром, Таїландом і Південною Африкою [49, с.222] .

Нативний або місцевий туризм (indigenous tourism), як вид етнографічного туризму, в якому корінні народи беруть безпосередню участь

в організації індустрії туризму, швидко розвивається в Канаді. Досягнення цієї галузі можна побачити по всій країні, наприклад:

1. Онтаріо Оша Оша, що належить сестрам перших націй, пропонує уроки обробки металу, річкові тури та йогу. ІТАС надав Osha Osha мікрогрант на придбання трейлера та навчання своїх молодих працівників. Це дозволило компанії розширити бізнес і клієнтську базу, додати більше турів у свій графік і створити нові робочі місця.

2. Grey Eagle Resort & Casino, розташоване в Калгарі та належить Tsuu T'ina First Nations, спеціалізується на мистецьких і культурних заходах. Уряд допоміг Gray Eagle залучити нових китайських клієнтів, надавши гранти на відвідування Showcase Canada Asia та ІТАС і заходів для 100 китайських покупців на курорті Grey Eagle у 2017 році. У результаті кількість відвідувань Gray Eagle перевищила 1750 у 2017 році та, як очікується, зросте до 5000 відвідувань у 2018 році.

3. Northern Tundra Tours, що належить Кіліку Кісоуну, бере відвідувачів у низку літніх і зимових експедицій по Північно-Західним територіям і Юкону. Державне фінансування допомогло туроператорам відвідати кілька торгових майданчиків, зокрема Showcase Canada Asia та ІТАС у 2016 та 2017 роках. Це дало компанії «Northern Tundra Tours» можливість підписати угоди з міжнародними дистриб'юторами, а її туристичні пропозиції стають доступними для споживачів по всій Канаді.

Канада продовжуватиме досягати цих цілей шляхом стратегічних інвестицій у туризм у трьох сферах: Маркетинг, доступність і продукт (МАП).

З публікацією «Туристичного бачення Канади» канадський уряд уже досяг значного прогресу на шляху до цих цілей завдяки взаємодії всіх залучених структур і зацікавлених сторін на федеральному, регіональному, місцевому рівні та навіть малому бізнесі. Туризм є одним із найважливіших секторів економіки Канади, який створює робочі місця та можливості для забезпечення добробуту середнього класу Канади.

ВИСНОВКИ

Важливе місце в індустрії туризму займає етнотуризм. У розглянутих нами класифікаціях туризм виділяється як важливий вид туристичної діяльності. Популярність і значення етнотуризму, особливо в Україні, визначається такими факторами: національна історія, національна культура, національні традиції тощо. Етнотуризм, у свою чергу, має свою складну структуру та підвиди. Класифікація видів етнотуризму визначається різноманітністю ресурсної бази, яка включає матеріальну та нематеріальну складові.

У Канаді етнотуризм посідає особливо важливе місце, що зумовлено багатьма причинами, в тому числі історичними (країна розвивалася представниками різних зарубіжних народів – Великої Британії та Франції, а також інших народів); географічні та демографічні (корінні жителі Канади - корінне населення, ескімоси, інуїти). Нині в Канаді проживають представники таких народів – англійці, французи, німці, італійці, ескімоси, китайці, голландці та українці, які складають майже 2% від загальної кількості населення Канади.

Під час дослідження використовувалися такі методи: абстрагування, аналізу та синтезу, літературний, картографічний, історичний, статистичний, табличний, графічний, математичний, порівняльний методи.

Історія української діаспори в Канаді розпочалася наприкінці XIX ст. і мав три хвилі. Під час першої хвилі еміграції українці оселилися в таких провінціях, як Альберта, Манітоба та Саскачеван. Під час другої хвилі еміграції українці продовжували селитися у зазначених провінціях, зокрема в містах Едмонтон (Альберта) та Вінніпег (Манітоба), а також у місті Торонто (Онтаріо). Під час «третьої хвилі» еміграція під час Другої світової війни, яка змінила соціальний склад української діаспори, і завдяки внутрішнім міграціям українці розселилися в західній (Британська Колумбія) та східній (Онтаріо, Квебек) частинах Канади.

Географія української діаспори в Канаді, вона розташована в таких провінціях – Онтаріо, Альберта, Манітоба, Саскачеван, Британська Колумбія. Звичайно, в цих провінціях зосереджені основні види туристичних ресурсів для розвитку етнотуризму в Канаді. До них відносяться різноманітні пам'ятники, музеї, фестивалі тощо, розташовані в головних туристичних центрах Канади.

Український етнотуризм у Канаді пройшов у своєму розвитку кілька етапів. Найбільш динамічно він розвивався наприкінці 2000-х років (найбільше українців виїхало з України у 2008 році – 3607 осіб, а канадців прибуло в Україну у 2009 році – 10768 осіб). Останніми роками спостерігається тимчасове погіршення українсько-канадських туристичних відносин. зокрема щодо виїзду українських туристів до Канади, хоча цим займаються деякі турфірми в Україні. У Києві це Travel Professional Group, Dolce Vita, Extravagance of Travel, Taras Tour, Olympus, Felicita, Тут і Там, AVENTOUR, «N'Ex Tour» та багато інших; у Харкові - «Аеліта», «Агентура», «Алев Тур», «Подорож душею», «Світоман», «Неон Тур», «Більше Турова»; у Львові – «Бджолиний тур», «Прямий тур», «Везувій Тревел» та ін.

Фактори географії українського етнотуризму в Канаді: історичні, географічні, економічні, демографічні, кліматичні, адміністративні. Під впливом цих факторів склалася сучасна географія українського етнотуризму в Канаді, яка в основному зосереджена в п'яти провінціях – столиці. провінція Онтаріо, традиційні українські провінції Манітоба, Саскачеван і Альберта, а також Британська Колумбія. Ось головні точки тяжіння для українських туристів і водночас найбільш цікаві для них центри. В основному це столиця Канади – Оттава, провінційні центри – Торонто, Вінніпег, Едмонтон, Саскатун, Ванкувер, а також інші цікаві місця, пов'язані з традиціями українських канадців.

РЕЗЮМЕ/ RESUME

Кваліфікаційна робота присвячена актуальній темі етнотуризму Канади: історія і сучасність.

Об'єктом дослідження в роботі є етнотуризм в Канаді: історія і сучасність.

Предметом дослідження роботи є етнотуризм в Канаді.

Метою роботи є аналіз етнічного туризму як способу міжетнічної комунікації в Канаді, що сприяє формуванню демократичної політичної культури та толерантності в суспільстві.

Завдання дослідження:

- розкрити теоретико-методичні основи дослідження;
- проаналізувати етнотуризм як спосіб вивчення історії власного народу і його місце в структурі туризму;
- охарактеризувати історико-культурні передумови розвитку етнотуризму в Канаді;
- проаналізувати потенціал етнотуризму в Канаді;
- визначити проблеми та перспективи розвитку етнотуризму в Канаді.

У процесі роботи було застосовано наступні методи дослідження: історичний, описовий, системний, процесний, адаптований і інші підходи, а також принципи інтеграції, послідовності, взаємозв'язку, ефективності, унікальності, та ін.

Здійснивши дослідження особливостей сфери етнотуризму в Канаді, можна зробити наступний висновок, що природні та культурні різноманітності Канади визначають певні відмінності у спеціалізації та рівні розвитку етнотуризму в регіонах.

Ключові слова: етнотуризм, сфера туризму, рекреація, види туризму, регіони, території.

RESUME

The qualifying work is devoted to the current topic of Canadian ethnotourism: history and modernity.

The object of research in the work is ethnotourism in Canada: history and modernity.

The subject of research work is ethnotourism in Canada.

The purpose of the work is to analyse ethnotourism as a way of interethnic communication in Canada, which contributes to the formation of a democratic political culture and tolerance in society.

Objectives of the study are:

- to reveal the theoretical and methodological foundations of the research;
- to analyse ethnotourism as a way of studying the history of one's own nation and its place in the structure of tourism;
- to characterise the historical and cultural prerequisites for the development of ethnotourism in Canada;
- to analyse the potential of ethnotourism in Canada;
- to identify the problems and prospects for the development of ethnotourism in Canada.

In the process of work, the following research methods were applied: historical, descriptive, systemic, process, adapted and other approaches, as well as the principles of integration, consistency, interconnection, efficiency, uniqueness, etc.

Having carried out a study of the peculiarities of the field of ethnotourism in Canada, we can draw the following conclusion that the natural and cultural diversity of Canada determines certain differences in the specialization and level of development of ethnotourism in the regions.

Key words: ethnotourism, sphere of tourism, recreation, types of tourism, regions, territories.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Canada Top Festivals And Events[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.see-canada.ca/canada_festivals.htm
2. CapitalUkrainianFestival (CUF)[Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/2247916-v-ottavi-vidbudetsa-festival-ukrainskoi-diaspori.html>
3. Canadian Tourism Industry [Електронний ресурс] – Режим доступу:https://tiacaitc.ca/_Library/documents/The_Canadian_Tourism_Industry_-_A_Special_Report_Web_Optimized_.pdf
4. History of the Museum [Електронний ресурс]
Режим доступу: http://www.umc.sk.ca/page/index_new
5. Ivan Franko Museum[Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://ult-wpg.ca/ivan-franko-museum/>
6. Бейдик О.О. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Туристсько-рекреаційні ресурси» для студентів спеціальності «Туризм» спеціалізації «Міжнародний туризм», 2-е вид, доп. і роз. К.: ВГЛ «Обрії», 2008. 167 с.
7. Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів «Розвиток українського етнотуризму: проблеми та перспективи»[Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.science-community.org/uk/node/163807>
8. Гедін М.С. Інноваційні різновиди сучасного українського туризму. Стратегічні пріоритети туристичної галузі України в умовах євроінтеграції: історико-культурний та соціально-економічний аспекти / за загальною редакцією В.В. Ципко. Київ: Видавництво Людмила, 2018. С. 162-174.
9. Голотюк І. Канада поруч. *Факти*. 2017. С. 23.
10. Державна статистика України[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

11. Діаспора українців в Канаді: історія та досягнення[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://rivne1.tv/Info/?id=71246>
12. Економічна і соціальна географія світу: Підруч. для 10кл. загальноосвіт. навч. закл. / Б.П. Яценко, В.К. Кіптенко, О.О. Любіцева та ін.; за заг. ред. Б.П. Яценка . Київ: Наш час,2013.
13. Економічні основи туристичної діяльності [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://tourlib.net/books_ukr/rucentejlo34.htm
14. Этнический туризм. География этнического туризма в Украине и других странах мира[Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://travelluxtour.info/vidy-turizma/etnicheskii-turizm/>
15. Етнічний туризм [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC
16. Загальнонаукові методи дослідження[Електронний ресурс] – Режим доступу:http://stud.com.ua/24306/politologiya/zagalnonaukovi_metodi_doslidzhenna
17. Історія канадських українців http://vgolos.com.ua/articles/istoriya_kanadskyh_ukraintsiv_108284.html
18. Канада спростила оформлення віз для українців <http://www.volynpost.com/news/100975-kanada-sprostyla-oformlennia-viz-dlia-ukrainciv>
19. Канадська Україна в мініатюрі[Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.pyrogiv.kiev.ua/ukrainska-kultura/kanadska-ukraina-v-miniatiuri.html>
20. Канадсько-Український національний фестиваль в Дофін [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrainianpeople.us/51-%D0%B9-%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D1%81%D1%8C%D0>

%BA%D0%BE%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8/

21. Лозинський Р. М. Українські фестивалі Канади / Р. М. Лозинський, А. І. Зубик, Х. І. Пінчук // Розвиток українського етнотуризму: проблеми і перспективи / Р. М. Лозинський, А. І. Зубик, Х. І. Пінчук. – Львів: Львівський інститут економіки і туризму, 2017.

22. Любіцева О.О. Туризмознавство: вступ до фаху: підручник / Любіцева О.О., Бабарицька В.К. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008.

23. Масляк П.О. Географія для загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням географії: підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів / П.О. Масляк, С.Л. Капіруліна. – Харків : Вид-во«Ранок», 2017. – 240 с. : іл.

24. МузейШевченкав Торонто[Електронний ресурс] – Режим доступу:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B9_%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%B0_%D0%B2_%D0%A2%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%BE

25. Населення Канади: національний склад, мови, релігія [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://www.geograf.com.ua/canada/593-canada-languages-religion>

26. Пам'ятники жертвам Голодомору, встановлені в Канаді [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://canada.mfa.gov.ua/ua/ukraine-%D1%81%D0%B0/holodomor-remembrance/holodomor-remembrance-canada/holodomor-remembrance-canada-monuments>

27. Пам'ятники Тарасу Шевченку[Електронний ресурс] – Режим доступу:https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8_%D0%A2%D0%B0%D1%80%D

0%B0%D1%81%D1%83_%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE

28. Петрик Н.А., Олексійчук Т.В. Етнічний туризм: зміст, особливості та форми. *Наукові записки Вінницького педуніверситету. Сер. Географія*. 2010. Вип. 20. С.34-40.

29. Смирнов І.Г. Бізнесові основи міжнародного туризму: Навч. пос. Київ: ВПЦ „Київський університет”, 2007.

30. Смирнов І.Г. Маркетинг у туризмі: Навч. Посіб. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2016.

31. Смирнов І.Г., Фоменко Н.В. Міжнародний туристичний бізнес: Навч.- метод. пос. І.-Ф.: Галицька академія, 2009.

32. Стафійчук В.І. Рекреалогія. Навчальний посібник. Київ: Альтерпрес, 2006.

33. Теоретичні основи типології та специфіки туристичних ресурсів [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/matvijchuk2.htm

34. Тертична Ю. В. Етноекзогенний туризм в системі понять етногеографії
<http://www.geolgt.com.ua/images/stories/zbirnik/vipusk31/v316.pdf>

35. ТОП-9 найвідоміших великодніх яєць [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://portal.lviv.ua/article/2015/04/10/164504>

36. Турфірми Канади [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://turbiz.turistua.com/agency/country/kanada.htm>

37. Українські музеї Торонто [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://razom.media/museum>

38. Копон, Н. Е., & Skrebnyeva, А. V. Українсько-канадські відносини: сучасний стан та перспективи розвитку. *Науково-теоретичний альманах Грані*, 19 (2), С. 27-32.

39. Українці у Канаді [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://canada.mfa.gov.ua/ua/ukraine-ca/ukrainians-in-ca>

40. Фестиваль української культури в Монреалі [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ua.censor.net.ua/p454778>
41. Шадріна Т. УКРАЇНСЬКА ДІАСПОРА В КАНАДІ: МОВА «ЧУЖОЇ» КРАЇНИ. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія*. 2016. Вип. 2. С. 309-314.
42. National Tourism Policy Study Final Report. - Washington, D.C.: Government P 6. National Tourism Resources Review Commission. 43. USA. Domestic Tourism. - Washington, D.C.: Government Printing Office, 1973.- стр. 5.rinting Office, 1978. - стр. 5.
43. Penrose E.T. The Theory of the Growth of the Firm. Oxford: Oxford University Press, 1996. стр. 54
44. United Nations Convention on the Law of the Sea : веб.сайт. URL : http://www.globelaw.com/LawSea/l82_1.htm
45. Population and dwelling counts, for Canada provinces and territories, 2006 and 2001 censuses — 100 % data : веб.сайт. URL :<https://www12.statcan.gc.ca/english/census06/data/popdwell/Table.cfm?T=101>
46. Census Aboriginal Population Profiles 2001 : веб.сайт. URL : [https://www12.statcan.gc.ca/english/profil01/AP01/Search/List/Page.cfm?Lang=E &](https://www12.statcan.gc.ca/english/profil01/AP01/Search/List/Page.cfm?Lang=E&)
47. Canada's Tourism Vision, Government of Canada : веб.сайт. URL:<https://www.ic.gc.ca/eic/site/095.nsf/eng/00002.html>
48. Canada's Tourism Vision: One year of progress, Government of Canada : веб.сайт. URL: <https://www.ic.gc.ca/eic/site/095.nsf/eng/00007.html>
49. Grenier, Alain A. Conceptualisation du tourisme polaire. *Cartographier une expérience aux confins de l’imaginaire // Téoros*. – 2009. – стр. 7-19.
50. Bernier Judith. The Complacent Acceptance of Diversity: Human Resource Development in a Culturally Diverse Environment / COERC 2002: Appreciating Scholarship. Proceedings of the Annual College of Education Research Conference (1sd, Miami, Florida, April 27, 2002). – 126 стр.

51. Carter Norvella P. Diversity and Standards: Defining the Issues. / Convergence or Divergence: Alignment of Standards, Assessment and Issues of Diversity.//ed. by Carter Norvella. – Washington DC, 2003. – 154 стр.
52. Clendenning Donald. Federal Legislation Relating to Teaching and Vocational Education in Canada. – Ottawa: Department of Labour, 1965. – 74 стр.
53. Cultural Context of Learning: East Meets West./ed by Baijin Yang. – стр. 204 – 219. / Integrating Lifelong Learning Perspectives. /edited by Medel-Anonuevo Carolyn. – Hamburg, 2002. – 296 стр.
54. Insights from the Field: Understanding Geography, Culture, and Service./ edited by Paul D. J. Coverdell. – Washington DC, 2002. – 187 стр.
55. Promising Practices in Career and Technology Studies (CTS). – Alberta Learning, Edmonton. Learning and Teaching Resources Branch, 2000. – 74 стр.

ДОДАТКИ

Додатоки А

Рис. А.1. Центральний регіон Канади.

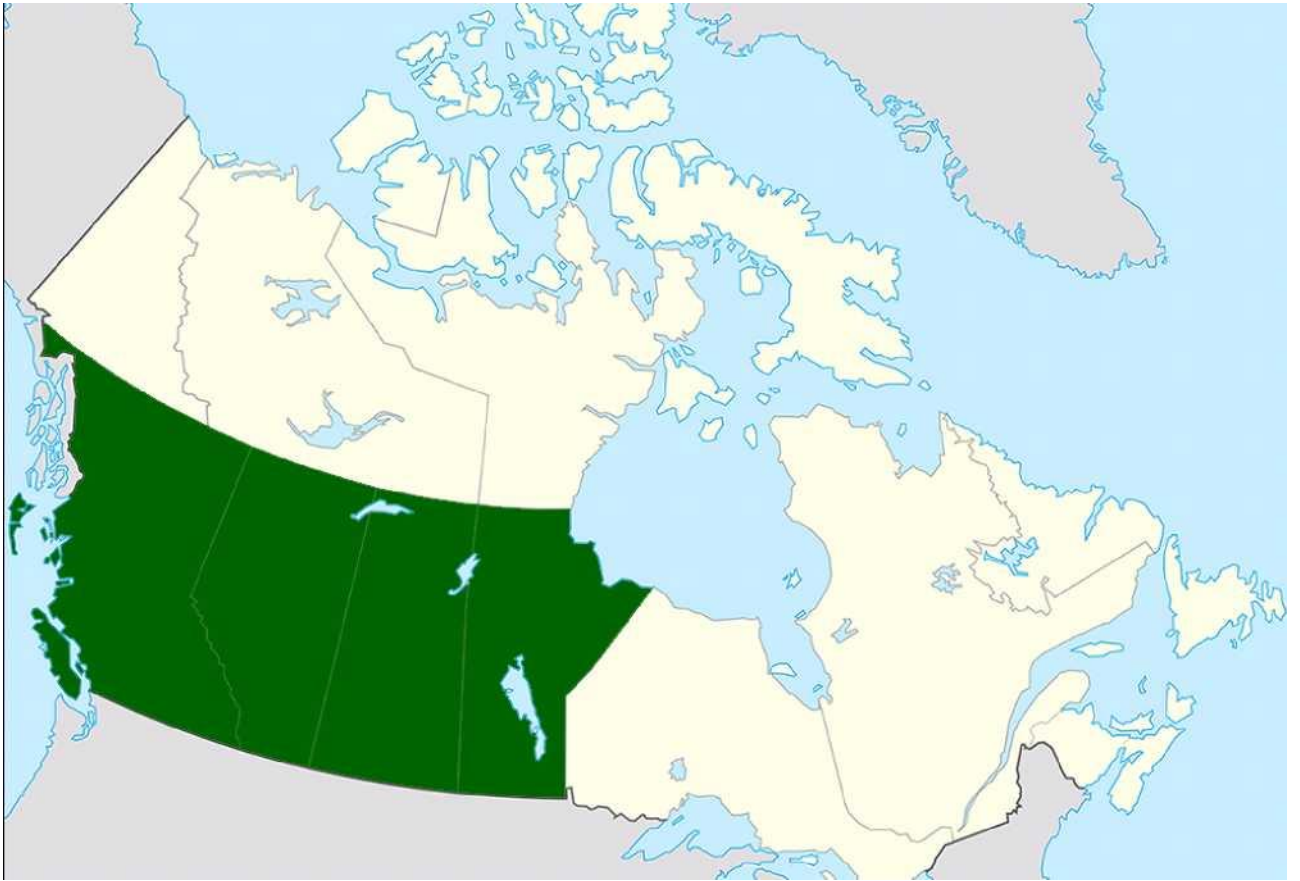

Рис. А.2. Степовий регіон Канади.

Рис. А.3. Тихоокеанський регіон Канади.

Рис. А.4. Атлантичний регіон Канади.